

Jag har i en interpellation från Frans Brozén fått följande fråga:

- Hur kan Region Gotland verka för att GEAB ska acceptera Virtuellt delning?

Mitt korta svar:

- Region Gotland påverkar via de politiskt valda representanter vi har i GEABs styrelser, via ägarmöten och via samverkan och dialog mellan GEAB och Energicentrum och dess projekt.

Jag vill tydliggöra att det som författaren till interpellationen strävar efter, och även Energicentrum strävar efter, är ett möjliggörande för aktörer att gemensamt investera i en produktionsanläggning (ofta sol) och att sedan få tillgodose sig andel av den totala produktionen skattefritt (likt förutsättningarna med sol på eget tak) genom att den el man har tillfört nätet räknas av från din totala konsumtion/räkning. Det är idag förhindrat genom nationell lagstiftning och kan inte påverkas av GEAB regionalt. För mer information har Energicentrum bidragit till en rapport kring fördelarna med virtuellt energidelnings och hur det praktiskt kan utformas.

Med ovan sagt så är detta en central del av EU:s strategi för energiomställningen och Sverige upplever nog ett tryck att öppna upp lagstiftningen då vi som land anses ligga efter övriga medlemsländer i frågan. Ett bevis på att Sverige nu ser tydligare på frågan kan vara det uppdrag som nyligen gavs till Energimyndigheten:

<https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2024/02/uppdrag-att-utreda-forutsattningarna-for-energigemenskaper-och-eventuellt-behov-av-framjandeinsatser/>

I interpellation görs dock en sammankoppling som inte är helt korrekt då den öppning i regelverket som genomfördes 1 januari 2022 möjliggör endast att några (ej definierat antal) direkt angränsande fastigheter får sammanlänkas via kabel och dela på energin från en produktionsanläggning. Det skall dock inte sammanblandas med att ett brett antal aktörer kan dela el enligt vad som förklaras i inledningen.

Det stämmer alltså att det är ok att ha en mindre, lokal delning av energi. Men det är inte tillåtet med virtuella elnät som nyttjar elnätsbolagets elnät för att dela energi mellan sig.

Det finns regelverk som styr när det är tillåtet för en person eller företag att bygga egna elnät för att möjliggöra denna delning. Det kallas IKN-nät (icke koncessionspliktiga nät). Går att läsa mer om här: <https://ei.se/bransch/undantag-fran-kravet-pa-natkoncession-ikn>

Det innebär att om du har en produktions- eller lagringsanläggning (batteri) så kan du dela med dig av den energin inom din fastighet och till närliggande fastigheter om denna fastighet även har en egen anslutning till elnätet. I detta fall bygger det på att innehavaren bygger ett eget internt nät.

Gotlands Elnät uppger att de har fått flertalet förfrågningar där aktörer vill skapa virtuella energigemenskaper som kan nyttja elnätsbolagets elnät för att dela energi mellan sig. GEAB har dock inte lyckats se en tillämpning för detta där det gynnar både kunderna (den virtuella energigemenskaper) och bolaget, och därmed i förlängningen alla elnätskunder på Gotland genom minskade avgifter.

Om resultatet för kunderna som önskar en virtuell energigemenskap är att de betalar mindre pengar in till elnätsbolaget, utan att det genererar en minskad kostnad för elnätsbolaget så innebär det att resten av kundkollektivet kommer få en större kostnad.

Det GEAB dock kan/bör göra enligt Energicentrum:

- skaffa sig ett digitalt verktyg för avräkning
- skaffa sig kunskap om den positiva påverkan energidelning kan ha för elsystemet. Till exempel genom att tillsammans med Energicentrum utvärdera effekterna av det projekt som sätts i drift av Austerland Energi.
- påskynda arbetet med den "kapacitetskarta" som är viktig för att förstå var energigemenskaper bäst etableras och hur de kan stödja det regionala elnätet

Det kan även tilläggas att Energicentrum startat sitt program Sockeneffekt <https://energicentrum.gotland.se/sockeneffekt/> som syftar till att stödja Gotlands socknar i arbetet med energiomställningen, däribland bildandet av energigemenskaper.

Meit Fohlin (S), regionstyrelsens ordförande